

VELIKO SVJETSKO BALETNO IME, GRUZIJKIJA NINA ANANIAŠVILI, U SPLITU

kultura

Žena kojoj su
RUKE KRILA
LABUDICE

➔ Da bi ruke dočarale krila, mora se razviti takva tehnika pokreta da se čini kao da u njima nema kostiju, kaže jedna od najvećih svjetskih balerina koja trenutno u Splitu postavlja temelje izvedbe baleta 'Laurencia', nikada do sada viđenog na hrvatskim pozornicama

Jasmina
Parić

slobodnadalmacija.hr

BOZIDAR VUKIČEVIĆ/CROPIX

U splitskom HNK-u priprema se premijera baleta "Laurencia", koji nikada do sada nije viđen na hrvatskim pozornicama. Autor "Laurencije" Vakhtang Čabukiani jedan je od najutjecajnijih plesača 20. stoljeća, a koreografinja Nina Ananiašvili proglašena je jednom od najvećih svjetskih balerina svih vremena.

U ovom slučaju, za premijeru koja će biti u ožujku radi se sve "od nule" – uči se ples, izrađuje scenografija i iraskošni kostimi u španjolskom stilu jer se radnja "Laurencije" temelji na drami Lopea de Vege "Fuente Ovejuna" iz 17. stoljeća. "Fuente Ovejuna" je priča o pobuni čitavog kastiljskog sela protiv novog zapovjednika, koji je svoje nasilje platio glavom, a Lope de Vega inspirirao

se starim istinitim događajem iz vremena vladavine Izabele Kastiljske i Ferdinanda Aragonskog.

Dvije velike teme obilježavaju ovo djelo: pobuna protiv moćnika i zlostavljača te hrabrost žene, prave heroine koja potiče ustanak. Nina Ananiašvili trenutno u Splitu tek postavlja temelje nove izvedbe. Uskoro je očekuju obveze u Italiji pa će posao nastaviti njezini asistenti, a potom će se vratiti i definirati premijeru. Kako je vremena malo, Split takoreći nije ni vidjela jer je čitav dan u baletnom studiju.

Teško, ali sjajno djelo

Emotivno je vrlo vezana uz ovo djelo. U prvom redu zato što je, kaže, teško, ali sjajno. Potom, autor je njezin nekadašnji učitelj Čabukiani i još uvijek žali što nikada nije imala prilike u njemu nastupati jer ju je karijera odvela u neke druge smjerove, gradove i zemlje.

Nina Ananiašvili (60) veliko je svjetsko baletno ime.

– Bolje ne čitajte moju biografiju i popis nagrada, riječ je o gomili teksta. Reći ću vam ja

ukratko – kaže.

Dakle, današnja ravnateljica Državnog baleta Gruzije rođena je u Tbilisiju, u tadašnjem SSSR-u. Ne voli baš da njezinu zemlju nazivaju Gruzijom – to su in, veli, nametnuli Rusi – ona koristi naziv Georgija ili čak stari toponim Sakharthvelo, ali i u diplomatskim krugovima i u svakodnevnom govoru te promjene ne idu brzo.

Umjetnica nosi najviša državna i umjetnička odličja svoje zemlje, ali isto tako cijenjena je i u inozemstvu. *Daily Telegraph* ju je opisao kao jednu od dvanaest najvećih balerina svih vremena, a 2002. američki ju je časopis *Dance Magazine* proglasio najboljom balerinom godine. Još u djetinstvu, s deset godi-

Priča baleta 'Laurencia' prati pobunu zbog moćnika koji želi oteti djevojku i konzumirati 'ius primae noctis', pravo prve bračne noći

na, započela je plesno školovanje u rodnom gradu, a za njezin napredak brinuo se upravo Vakhtang Čabukiani. Nakon četiri godine nastavila je obrazovanje u Boljšoj baletu u Moskvi, gdje je podučavaju Natalija Zolotova, Raisa Stručkova i Marina Semenova.

Uz pomoć velikih pedagoginja osvaja prve nagrade, postaje članica Boljšoj teatra i tada, dok je još bila "obična" balerina u ansamblu, događa se velika prilika i bajkoviti uspon: primabalerina iz "Labudeg jezera" razboljela se prije premijere, a koreograf je odlučio da ulogu preuzme Nina. Nekoliko dana nije spavala, uvježbala je uloge i bijelog i crnog labuda (Odette i Odile) koje katkad plešu dvije plesačice, a katkad jedna ista – i odmah kreće na njemačku turneju.

– Kako sam to izvela, jer bilo je gotovo nemoguće, ne znam. Ne sjećam se ničega što se dogodilo za vrijeme izvedbe, ali znam da je aplauz trajao pola sata – spominje.

Nina ima fine ruke, porculanski bijele, vrlo važne za labudicu. Njima govori, iskazuje

'U baletu u Gruziji moj učitelj Vakhtang Čabukiani kreator je novoga koreografskog jezika, specifičnog spoja folklornog i klasičnog plesa. Promovirao je ideju snažnog, herojskog plesa i dao veliku važnost muškoj ulozi'

Balet 'Laurencia' praizveden je u ožujku 1939. u Sankt Peterburgu, u Marijinskom teatru. Kasnije je postavljen i u Boljšoj teatru, a uz Čabukianija plesala je Maja Plisecka. Uspjeh je djelo postizalo svugdje, ali danas nije često na repertoaru

je ovom splitskom, samo nema dramu i mnogo je veće.

Trebalo je uz to privući i muškarce u ansambl. Moji sunarodnjaci su vrlo skloni pjesmi i plesu, osobito narodnim plesovima – takvi su i svi članovi moje obitelji – ali klasični ih balet baš nije privlačio, nisu ga željeli učiti.

Zapravo, prvi korak i prvu promjenu u našem baletu učinio je moj učitelj Vakhtang Čabukiani. On je kreator novoga koreografskog jezika, specifičnog spoja folklornog i klasičnog plesa. Promovirao je ideju snažnog, "herojskog" plesa i dao veliku važnost muškoj ulozi. Unio je u izvedbe naščvrsti karakter. Upravo takav ples vidjet ćete u predstavi koju pripremamo – najavljuje balerina i koreografkinja.

Kastanjete i flamenco

Balet "Laurencia" na glazbu Aleksandra Kreina praizveden je 22. ožujka 1939. godine u Sankt Peterburgu, u Marijinskom teatru. Godine 1956. postavljen je i u Boljšoj teatru, a uz Čabukianija plesala je Maja Plisecka. Uspjeh je ovo djelo postizalo svugdje, ali danas nije često na repertoaru.

Priča, dakle, prati pobunu zbog moćnika koji želi oteti djevojku, točnije konzumirati "ius primae noctis", pravo prve bračne noći, po kojem su, navodno, feudanci mogli provesti noć s upravo udanom djevojkom prije muža.

Za ovo "pravo" inače se ne zna je li plod mašte, legendi koje su se raširile zbog nekih samovoljnih vladara ili je možda doista negdje postojalo, ali kao lokalni običaj. Kako bilo, u baletu narod diže pobunu, izjavlja nevjestu i ubija tiranina.

– Riječ je o klasičnom baletu s mnogo elemenata španjolskog plesa, uz kastanjete, ponešto nalik flamencu. Vrlo je težak za izvedbu, mnogo je tu složenih figura i varijacija, skokova i spomenutog herojskog plesa. Iziskuje i snagu i tehniku. Također, pun je žestokog dramskog naboja budući da se bavi ljubavlju, strasću, silovanjem, pobunom i smrću. Na sceni je mnogo zbivanja i mnogo izvođača, pa je stoga veoma zahvalan za čitav ansambl. Mnogi će imati priliku iskazati se, a u ovo nekoliko dana koliko radim s njima, jasno mi je da će im to poći za rukom – zaključuje Nina Ananiašvili. ●

čitavu skalju emocija. Kakve su zapravo ruke "poželjne" u "Labudem jezeru", zanimalo nas je.

– Svakako je dobro da su duge i elegantne, ali, da bi dočarale krila, mora se razviti takva tehnika pokreta da se čini kao da u njima nema kostiju. A da bi ti pokreti zbilja takli dušu, treba imati i dara. Nešto od onoga što vam je Bog dao, a nešto što ste naslijedili od roditelja, genetski – pojašnjava.

I, da skratimo koliko možemo, Nina je bila prva sovjetska balerina koja je nastupila s Kraljevskim danskim baletom, plesala je u najuglednijim teatrima diljem svijeta, godinama bila prvakinja Američkog baletnog kazališta i Houston baleta, a potom se vratila u rodnu zemlju. Pozvao ju je u prvim godinama novog milenija predsjednik Miheil Saakašvili, kako bi obnovila nacionalni balet. U to je vrijeme postala i majka, život joj se ponovno izmijenio i dala se na posao vrativši se u rodni grad. U obnovi ansambla i repertoara imala je veliku pomoć kolega i prijatelja iz čitavog svijeta.

– Danas imamo odličan repertoar, i klasični i suvremeni – kojim sam se ja, istina, malo u životu bavila. Naše krasno kazalište iz 19. stoljeća u Tbilisiju je oživjelo. Mnogo radimo i često putujemo na gostovanja. Zapravo, naše kazalište slično